?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30440

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i (?HYDÖ), **?izofreni** tan?s? alm?? bireylerin aile üyeleri ve bak?m verenleri taraf?ndan deneyimlenen damgalanma düzeylerini ölçmek amac?yla 2021 y?l?nda geli?tirilmi? özgün bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, psikiyatrik hastal?klarla ili?kili toplumsal önyarg? ve ayr?mc?l???n hasta yak?nlar? üzerindeki etkilerini nicel olarak de?erlendirerek, bu popülasyonun ya?ad??? psikososyal yükü belirlemeyi hedefler. Geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, ölçe?in be? faktörlü yap?ya sahip oldu?unu, yüksek iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa=0.909) gösterdi?ini ve sa?lam yap?sal geçerlili?e sahip oldu?unu kan?tlam??t?r (KMO=0.871).

Anahtar Kelimeler

?izofreni, Hasta Yak?nlar?, **Damgalanma**, Psikiyatri, Ölçek Geli?tirme, Geçerlilik, Güvenilirlik, **Faktör Analizi**, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Gamze Y?ld?r?m, Hakan Tamba?, Nuran Sava?.

Amaç

?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i'nin temel amac?, ?izofreni hastalar?n?n aile üyelerinin maruz kald??? ikincil damgalanma (courtesy stigma) düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Psikiyatrik hastal?klar s?kl?kla sadece hastay? de?il, ayn? zamanda aile çevresini de etkilemekte ve aile üyelerinin sosyal d??lanma, utanç ve suçluluk gibi olumsuz deneyimler ya?amas?na neden olmaktad?r.

Bu ölçek, klinik uygulamalarda ve ara?t?rmalarda kullan?larak, hasta yak?nlar?na yönelik geli?tirilecek sosyal destek ve psikoe?itim programlar?n?n etkinli?ini art?rmak ve spesifik müdahale alanlar?n? belirlemek için kritik veriler sa?lamaktad?r. Ölçek, özellikle Türk kültüründe **?izofreni** ile ili?kili damgalanman?n boyutlar?n? ortaya koyma ihtiyac?ndan do?mu?tur.

Yap?

Ölçek, ?izofreni hastas? yak?nlar?n?n alg?lad??? damgalanmay? ölçen 17 maddelik, çok boyutlu bir yap?y? temsil etmektedir. Ölçülen yap?, toplumsal yarg? korkusu, sosyal izolasyon, içselle?tirilmi? utanç ve ayr?mc?l?k alg?s? gibi damgalanman?n farkl? yönlerini kapsamaktad?r. Ölçek, kat?l?mc?lar?n deneyimlerini 3'lü **Likert** tipi bir derecelendirme ile de?erlendirmesine olanak tan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?sal analizler sonucunda, ölçe?in be? ana faktör alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu faktörler, damgalanman?n karma??k do?as?n? yans?tarak, ara?t?rmac?lara sadece genel bir damgalanma puan? yerine, hangi damgalanma türlerinin daha bask?n oldu?unu gösteren detayl? bir profil sunma imkan? vermektedir. Yüksek puan, alg?lanan damgalanma düzeyinin yüksek oldu?u anlam?na gelmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini test etmek amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Örneklem yeterlili?ini de?erlendiren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri 0.871 olarak hesaplanm??t?r; bu de?er, verilerin faktör analizi için oldukça uygun oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca, de?i?kenler aras?ndaki korelasyonun faktör yap?s? olu?turmak için yeterli oldu?unu gösteren Bartlett's Küresellik Testi sonucu istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur (p<0.001).

Faktör yüklerinin incelenmesi s?ras?nda, hiçbir maddenin faktöre katk?s? 0.40 s?n?r de?erine e?it ya da bu de?erden dü?ük bulunmam??t?r. Bu güçlü faktör yükleri sayesinde, ölçekten herhangi bir madde ç?kar?lmam?? ve son hali 17 madde olarak belirlenmi?tir. Ölçe?in bu güçlü istatistiksel göstergeleri, ölçülmek istenen damgalanma yap?s?n? güvenilir bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

?HYDÖ'nün iç tutarl?l???, **Cronbach Alfa** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s? 0.909 gibi yüksek bir de?erde hesaplanm??t?r. Bu katsay?, ölçe?in maddeleri aras?nda mükemmel düzeyde bir iç tutarl?l?k oldu?unu ve ölçe?in güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in toplanabilir puan özelli?i ta??d??? tespit edilmi?tir (F=1.838, p=0.175). Ölçe?in yorumlanmas?n? kolayla?t?rmak için toplam puan, madde say?s? olan 17'ye bölünerek standardize edilmi?tir. Bu dönü?üm sayesinde, ölçekten elde edilebilecek minimum puan 1, maksimum puan ise 3 olarak belirlenmi?tir. Bu standardizasyon, farkl? çal??malar aras?nda kar??la?t?rma yapmay? kolayla?t?rmaktad?r.

Faktör Analizi

Yap?lan faktör analizi sonucunda, 17 maddelik ölçek, toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan be? ayr? faktör alt?nda toplanm??t?r. Bu faktörler, ?izofreni hastalar?n?n yak?nlar?n?n ya?ad??? damgalanma deneyiminin çok boyutlu yap?s?n? detayland?rmaktad?r. Faktör yap?s?, ölçe?in kuramsal temelleriyle uyumlu bir ayr?m göstermektedir.

Faktör da??l?m? a?a??daki gibidir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Birinci Faktör (6 Madde): 1, 2, 3, 4, 9, 15. maddeler
?kinci Faktör (3 Madde): 5, 6, 7. maddeler
Üçüncü Faktör (3 Madde): 8, 10, 11. maddeler
Dördüncü Faktör (3 Madde): 12, 13, 14. maddeler
Be?inci Faktör (2 Madde): 16, 17. maddeler

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: 17 maddelik öz bildirim ölçe?i

Language Available: Türkçe

Population Group: ?izofreni hastalar?n?n yak?nlar? veya bak?m verenleri.

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Psikiyatri hastalar?na bak?m veren ve onlarla yak?n ili?kide bulunan bireyler.

Test Methodology: 3'lü **Likert** tipi derecelendirme (3=evet - 2=bazen - 1=hay?r)

Anahtar Kelimeler

?izofreni, Aile Yükü, ?kincil Damgalanma (Courtesy Stigma), Psikometrik Geli?tirme, Güvenilirlik, Geçerlilik, Türkiye.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?

Affiliation Email addresses: gamze.yildirim@mku.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Fakültesi, Hem?irelik Bölümü, Hatay, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2021

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve klinik amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Gamze Y?ld?r?m ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Telif haklar?, makalenin yay?nland??? dergiye ait olabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: sizofreni-hastalarinin-yakinlari-icin-damgalanma-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Y?ld?r?m, G., Tamba?, H., & Sava?, N. (2021). Psikiyatri Hasta Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i Geli?tirme; Geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *International Journal of Academic Medicne and Pharmacy, 3*(2), 115-119. DOI: 10.29228/jamp.48597

Makalenin tam metni için link: academicmed.org

?izofreni Hastalar?n?n Yak?nlar? için Damgalanma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. (Orijinal maddeler metinde sa?lanmad???ndan, sadece madde numaralar? ve faktör da??l?mlar? listelenmi?tir.)

Derecelendirme: 3'lü Likert (3=evet - 2=bazen - 1=hay?r)

Faktör 1:

1. madde
2. madde
3. madde
4. madde
9. madde
15. madde

Faktör 2:

5. madde
6. madde
7. madde

Faktör 3:

8. madde
10. madde
11. madde

Faktör 4:

12. madde

ARABPSYCHOLOGY.COM

13. madde
14. madde

Faktör 5:

16. madde
17. madde

ARABPSYCHOLOGY.COM